

Yeni Maden Yasası Oluşurken

Sektörümüz bu günlerde oldukça hareketli günler yaşamaktadır. Ülkemizde maden mevzuatını düzenleyen ve 1954 yılında yürürlüğe girmiş ve halen yürürlükte olan 6309 sayılı Maden Yasası değiştirilmek üzeredir. Bu değişiklikle 30 yılı aşkın süredir maden mevzuatımızı düzenleyen temel yasa, önümüzdeki günlerde tarihin mali olacaktır.

Son otuz yılda, sektörümüzü derinden ilgilendiren, bir anlamda yapısını etkileyen hukuki olaylar da olmuştur, örneğin 2172 sayılı yasa ile bazı kömür, demir ve bor sahalarının işletme hakkı devletçe geri alınmıştır. Ancak bu yasa bor konusunda işlerlik kazanırken kömürde kısmi bir uygulama alanı bulabilmiş demirde ise fiili olarak işlerlik kazanamamıştır. 2840 sayılı yasa ile de boz tuzları devlet işletmeciliği açısından önemini korurken, son yıllarda varlığı ve önemi hissedilen trona ve kuru petrol olarak bilinen asfaltitler ayrıca nükleer enerji hammaddelerinin işletilmesi nitelik ve nicelik önlemlerine dayandırılarak, devlete bırakılmıştır. 2840 sayılı yasa ile linyit sahalarının rezerv bakımından en önemlileri (Muğla-Yatağan, Sivas-Kangal, Çanakkale-Çan gibi...) kamu kurumlarında kalıyordu. Aynı durum demir yatakları için de geçerli olarak büyük demir yatakları kamu kurumlarının sorumluluğuna bırakılmıştı.

6309 sayılı yasa gerçekten ömrünü doldurmuş mudur? Bu, yanıt verilmesi zor ve önemli bir sorudur. Kanımızca kesin bir yanıt vermek olanaksız gibi görülmektedir. Çünkü 6309 sayılı yasa yürürlüğe girdiği 1954 yılından bu yana tam anla-

mıyla bir uygulama olanağı bulamamıştır Bu garip gerçek, yasanın uygulanmasında asli görevli olan Maden Dairesinin, gerekli örgütünü kuramayıp, birtakım hukuki görevlerini yerine getirememesinden büyük ölçüde kaynaklanmıştır. 6309 sayılı Yasada adı geçen ama otuz yılı aşkındır, hatta artık nerede ise yürürlükten kalkacak duruma gelmesine karşın" hâlâ çıkarılmayan yönetmelikler vardır. Ayrıca 6309 sayılı Yasanın uygulanamayan maddeleri vardır Bunları hatırlatmakla 6309'u savunmuyoruz Yanlış anlaşılmalı yalnızca 6309 sayılı yasanın sınırlanmadığını anlatmaya çalışıyoruz.

Yeni yasa nasıl olmalı? Bu soru da yanıtlanması güç bir sorudur. Maden Mühendisleri Odası yeni yasa oluşurken nasıl bir tavır takınmalıdır? Yönetim Kurulu'muz, madde bazında öneri hazırlama, öneriler geliştirme konusuna rağbet etmemiştir. Bu konuda Odamıza bazı üyelerimizden ' öneri Taslak ' hazırlayıp kamuoyuna duyurmak önerileri de gelmiştir. Ancak geçen sayıda belirttiğimiz gibi davranışınız bu yönde olmamıştır

Maden Mühendisleri Odası bu konuda ikili bir görüş geliştirmiştir. Bu görüşler; genelde yeni mevzuatın genel karakterleri üzerinde bazı önerilerle, özelde meslektaşlarımızın etkinlik alanlarını artırıcı öneriler olarak belirmektedir.

Basından ve diğer kaynaklardan edindiğimiz bilgilere göre, halen yürürlükte olan 2840 sayılı yasa, yeni mevzuat düzenlemeleri ile birlikte yürürlükten kaldırılacaktır. Bu, bor tuzlarının tronanın nükleer enerji hammaddelerinin özel sektöre devrini getirecektir. Yeni düzenlemelerle yabancı sermaye madencilik yatırımlarına daha fazla çekilmek istenmektedir Maden Mühendisleri Odası en genelde bu olgulara karşıdır. Üzerinde kıskançlıkla duracağımız, yenilenemez. üzerinde gelecek kuşakların da hakkı olan yeraltı servetlerimizin işlenmesinde birde yabancı sermayeye pay vermeye Odamız öteden beri karşıdır. Madencilik riskli olduğunu, yoğun bir sermaye ve yüksek düzeyde teknolojik bilgi istediğini zaten çoğu marjinal olan maden işletmeciliğimizde sosyal faydaların, ticari kârdan önde gelmek zorunluluğunu Odamız birçok kez vurgulamıştır Bunu üyelerimiz iyi bilirler. Ancak bir kamu kuruluşu niteliğinde olan meslek Odamız kamuoyunu da aydınlatma ile görevlidir.

öyle sanıyoruz ki, Odamız bu konuda elinden geleni yapmaktadır. Gerekli olduğunu hissettiğimiz zamanlarda basın bildirimleri ya da makaleler üretip basına dağıtmakta, ancak bunların çoğu günlük basında yer almamaktadır. Bu çabalara örnek olmak üzere, basında hiç yer almayan bir duyurumuzu burada yayımlıyoruz.

AÇIKLAMA METNİ AYNEN ŞÖYLEDİR:

Madencilik, riski özellikle arama-geliştirme aşamasında çok fazla ve sermaye yoğun bir girişimdir. Cılız bir sermaye ile defneciliği andıran türden bir madencilik'in ülke ekonomisine katkısı söz konusu olamaz. Tersine 'kaymağın' alınmasıyla oluşacak tahribat nedeniyle uzun vadede çok zararlar getirecektir ülkemiz bir-iki maden türü dışında madensel hammadde yönünden yoksuldur. Birçok maden rezervimiz ancak sosyal faydalar dikkate alındığında işletilebilir kavramı içine girmektedir. Bu sosyal fayda dikkate alınmaz sadece maksimum ticari kâr gözetilirse —ki bu, günümüz özel sektörünün anlayışıdır—ya pek çok maden işletilemeyecek ya da çoğunun kaymağı alınmak yoluna gidilecektir.

Yukarıda kısaca değindiğimiz genel doğruların ışığı altında, dünya rezervlerinin % 66'sının ülkemizde bulunduğu bor tuzlarının Etibanktan alınarak özel sektöre devrinin, bu doğal kaynağımızın daha iyi değerlendirilmesini sağlayamayacağına inandığımızdan —ki bu, üretim ve ihracat rakamlarına bakıldığında çok iyi anlaşıl-maktadır— bor tuzlarının devlet tekelinden çıkarılmasını benimsememize olanak yoktur.

Bu arada, bor olayını tüm ayrıntılarıyla açıklayan bir yazı da bir gazeteye verilmiş, basımı beklenmektedir.

Odamızın konuya bir başka açıdan yaklaşımı da mesleki taleplerdir. Bu konuda dergimizin geçen sayısında aynen şunları yazmıştık "Nitekim, DPT'nda düzenlenen iki toplantıya Yönetim Kurulu Başkanımız Seçkin İNCEEFE ve Zeki KANBER kişisel olarak katılmışlar ve topluluğumuzun etkinlik alanlarını doğrudan ilgilendiren konulardaki görüşlerini yetkililere iletmışlerdir. Adı geçen iki arkadaşımız, yasanın özüne ve işleyişine ilişkin görüşleri saklı kalmak üzere; arama izni istemi, bulunmuşluk istemi, fenni nezaretçi atama usulü, projelerin gerçekleştirilmesi sırasında gereksinilecek öğelerin sağlanma biçimi ve raporlarda adı geçen teknik elemanların meslek odalarıyla denetlenmesi konularında yer almasında yarar gördükleri düzenlemeleri ve bu aşamalarda çeşitli kuruluşlar ile Maden Mühendislerinin üstlenmeleri gereken yetki ve sorumlulukları belirtmişlerdir. Bu görüşlerin iletilmesi sırasında maden arama kavramına da değinen arkadaşlarımız; arama olayının ekonomik ve mühendislik yönleri olan bir bütün olduğunu, bu nedenle herhangi bir oluşumun maden yatağı olup olmadığının ancak teknik ve ekonomik açılardan çok yönlü değerlendirmekle anlaşılabileceğini dolayısıyla da bir arama sürecinin içerisinde çok çeşitli disiplinlerden elemanların uyum içerisinde yer almalarının gerektiğini anlattıktan sonra bu bütünlük içerisinde Maden Mühendislerinin rolünü vurgulamışlardır."

Bütün bunların dışında, tüm meslektaşların üzerinde durduğu ortak bir iki noktayı da hatırlatmakta yarar görmekteyiz

- Yasada mevzuat hakkında pek çok belirleyici olay yer almalıdır. Yönetmeliklere bırakılan hususlar yasayı belirleyici nitelikte olmamalıdır.
- Fenni nezaret kavramına açıklık getirilmeli, tek tip sözleşmelerle fenni nezaretçi göreve tayin ve azil koşulları işverenin keyfine bırakılmamalıdır.
- Yeni yasada çevre kirliliğini ve tahribatını engelleyici yaptırım gücü olan etkin önlemler yer almalıdır.
- Meslek Odası gerekli projeleri irdeleyen bir yapı içinde yasada yer almalıdır.

öyle görülüyor ki, önümüzdeki günler sektörümüzdeki hareketliliği daha da arttıracaktır.

Maden Mühendisleri Odası, yine aydınlatıcı görevini yüzakıyla sürdürecektir.

Saygılarımızla,
YÖNETİM KURULU